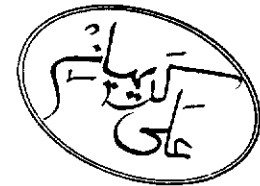

نمونه امضای اعضای هیأت دولت

(از ۱۲۹۹ - ۱۳۲۰ ه.ش. ۱)

۵. تشخیص اسامی رجالی که تشابه اسمی دارند، بخصوص اگر پست سازمانی یکسان نیز داشته باشند.

۶. شناسایی امضای رجالی که متصدی پستهای گوناگون بوده اند.

جهت نیل به اهداف فوق از سال ۱۳۶۹ ش. ضمن تحقیق و جمع‌آوری اسناد موردنیاز و تطبیق چندین مورد از امضاها در اسناد مختلف و رجوع به منابع، کتابها و زندگینامه‌های تدوین‌شده، امضاها را فراوانی را گردآوری کردیم که تعدادی از آن امضاها و نمونه‌های دستخط رجال و شخصیت‌های ذیل در این مقاله ارائه می‌شود.

۱. اعضای هیأت دولت (از ۱۲۹۹ تا ۱۳۲۲ ه.ش).

۲. روحانیون و وعاظ معروف.

۳. رهبران احزاب و جمعیت‌های سیاسی و صنفی.

۴. امرای ارتش، شهربانی و ژاندارمری (فنون، نظمیه، امیه).

یکی از ملاکهای ارزیابی اسناد تاریخی، شناسایی امضایی است که در زیر هر سند وجود دارد. این شناسایی علاوه بر تعیین هویت واقعی و اصالت سند، به لحاظ طبقه‌بندی در آرشیو و تنظیم ترتیب تاریخی مجموعه اسناد نیز اهمیت بسزایی دارد. کاربردهای شناخت امضای رجال سیاسی، نظامی، علمی و... به صورت دسته‌بندی شده به شرح ذیل است:

۱. شناسایی دقیق اسناد تاریخی از جهت صحت و سقم و ارزش و اعتبار آن.

۲. آگاهی از وضعیت شغلی و عملکرد رجال و شخصیتها، در ادوار مختلف و در نهایت دستیابی به بخشی از زندگینامه آنها.

۳. توانایی برقراری ارتباط منطقی بین رویدادهای مختلف و نقشی که هریک از رجال در صحنه‌های مختلف سیاسی-اجتماعی به‌عهده داشته‌اند.

۴. تعیین موقعیت زمانی سند از روی زندگینامه امضاکنندگان در صورتی که سند فاقد هرگونه تاریخ باشد.

۵. روسای ایلات و طوایف.
۶. نمایندگان مجلس.
۷. استانداران، سفرا و کارداران.
۸. روزنامه‌نگاران، هنرمندان و نویسندگان.
در این نوشتار نمونه‌های امضای تعدادی از اعضای هیأت دولت بین سالهای ۱۲۹۹-۱۳۲۰ ش. درج شده است. این امضاها به صورت الفبایی تنظیم شده و به اختصار، مسئولیتها و مشاغل اداری، سیاسی و نظامی صاحبان امضاء نیز ذکر شده است، تا بررسی اسناد تاریخی و ایجاد ارتباط منطقی بین صاحبان امضاء و سایر اسناد مجموعه ممکن گردد. باید خاطر نشان کرد که تاریخ وقایع و رویدادها در این مقاله بصورت سال شمسی محاسبه شده است.

سیهسالار اعظم. از ۱۱ تیر ۱۳۰۵ تا ۲۴ شهریور ۱۳۰۵ وزیر پست و تلگراف در کابینه مستوفی الممالک.

۳. ادهم، حسن (حکیم الدوله)
دکتر حسن قزوینی

۵. اسفندیاری، حسن
(محتشم السلطنه)

حسن اسفندیاری فرزند میرزا زین العابدین لقمان الممالک، (متوفی در سال ۱۳۳۰ ش.) از ۱۴ خرداد ۱۳۰۰ تا ۲۹ دی ۱۳۰۰ وزیر صحنه و امور خیریه در کابینه قوام السلطنه. از ۲۴ خرداد ۱۳۰۲ تا ۳۰ مهر ۱۳۰۲ وزیر معارف در کابینه مشیر الدوله. در ۱۳۰۹ عضو انجمن بلدیه تهران. از ۱۲ اردیبهشت ۱۳۳۰ وزیر بهداری و وزیر مشاور در کابینه دکتر مصدق.
۴. اردلان، امان الله (عز الممالک)
امان الله اردلان فرزند ابوالحسن، (متوفی در سال ۱۳۶۶ ش.) نماینده دوره دوم از خرمشهر، دوره سوم از کرمانشاه، دوره پنجم از دزفول و دوره‌های هیجده و نوزده از سنندج در مجلس شورای ملی و نماینده دوره هفتم مجلس سنا از حوزه ارومیه. در ۱۳۰۱ مدیر کل وزارت دارایی، پیشکاری مالیه فارس. از ۳ آبان ۱۳۰۲ تا ۲۵ فروردین ۱۳۰۳ وزیر فوائد عامه و تجارت در کابینه سردار سپه. در ۱۳۱۴ مدیر کل شهرداریهای ایران. ۲۰ مهر ۱۳۱۹ استاندار آذربایجان شرقی. ۲۰ مهر ۱۳۲۱ ریاست اداره کل خواروبار کشور. ۳۰ آبان ۱۳۲۱ تا ۳ بهمن ۱۳۲۱ کفیل وزارت دارایی. ۲۸ بهمن ۱۳۲۱ وزیر بهداری در کابینه سهیلی. ۲۳ آذر ۱۳۲۲ تا ۵ فروردین ۱۳۲۳ وزیر دارایی در کابینه سهیلی. ۸ فروردین ۱۳۲۳ تا ۱۵ شهریور ۱۳۲۳ وزیر پیشه و هنر و بازرگانی در کابینه محمد ساعد. ۲۳ آذر ۱۳۲۳ تا ۲۰ اردیبهشت ۱۳۲۴ وزیر دارایی در کابینه مرتضی قلی بیات. ۲۲ خرداد ۱۳۲۴ وزیر دادگستری در کابینه محسن صدر. ۱۳ آبان ۱۳۲۴ وزیر دادگستری در کابینه ابراهیم حکیمی. ۱۵ بهمن ۱۳۲۶ وزیر راه در کابینه سوم ابراهیم حکیمی. ۱۵ فروردین ۱۳۲۷ استاندار فارس. ۱ تیر ۱۳۲۷ وزیر دارایی در کابینه عبدالحسین هژیر. ۱۶ اسفند ۱۳۲۸ کفالت وزارت امور خارجه در غیاب حسین علاء در کابینه‌های ساعد و منصور. ۲ آذر ۱۳۲۹ وزیر داخله در کابینه رزم‌آرا. از دی ۱۳۳۷ تا اردیبهشت ۱۳۳۹ سفیر ایران در عراق.

رفیق

مجلس

۱. آهی، مجید

مجید آهی فرزند ابوالقاسم خان، (۱۳۲۵-۱۲۶۵ ش.) از ۱۳۰۱ تا ۱۳۰۳ مدیر کل وزارت معارف. در ۱۳۰۴ نماینده دماوند در مجلس مؤسسان. در ۵ اردیبهشت ۱۳۰۶ مستشار دیوان عالی تمیز. از ۱۳۱۲ تا دو سال بعد از آن والی فارس. از ۲۸ دی ۱۳۱۴ تا ۸ آذر ۱۳۱۷ وزیر طرق و شوارع در کابینه محمود جم. از ۱۳۱۹ وزیر دادگستری در کابینه علی منصور. ۵ شهریور ۱۳۲۰ وزیر دادگستری در کابینه محمدعلی فروغی. از ۱۸ اسفند ۱۳۲۰ تا ۲۸ تیر ۱۳۲۱ وزیر دادگستری در کابینه علی سهیلی. از ۱۱ شهریور ۱۳۲۱ تا شهریور ۱۳۲۵ سفیر ایران در اتحاد شوروی.

۱۳۱۸

۲. اتابکی، احمد (مشیر اعظم)

احمد اتابکی فرزند میرزا علی اصغر خان امین السلطان، (متوفی در سال ۱۳۱۶ ش.) نماینده دوره پنجم مجلس شورای ملی از فسا. از ۱۵ اسفند ۱۲۹۴ تا ۲۱ مرداد ۱۲۹۵ وزیر فوائد عامه و تجارت در کابینه محمدولی خان

سپهر

۶. اسکندری، سلیمان میرزا

سلیمان میرزا فرزند محسن میرزا، (۱۳۲۲-۱۲۴۱ ش.) در سال ۱۲۹۵ ش. وارد اداره نظمی شد و سپس کارمند اداره گمرک و رئیس اداره پست کرمانشاه گردید. در سال ۱۲۹۶ ش. همراه برادرش یحیی میرزا روزنامه حقوق را برضد محمدعلی شاه منتشر کرد. در دوره دوم از سوی مردم تهران به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد. و یکی از روسای دمکرات مجلس بود. در زمان جنگ جهانی اول جزو مهاجران به کرمانشاه بود. در قم کمیته‌ای به نام «کمیته دفاع ملی» به وجود آورد. از ۵ آبان ۱۳۰۲ تا ۲۵ فروردین ۱۳۰۳ وزیر معارف در کابینه سردارسیه، نماینده تهران در دوره‌های چهارم و پنجم مجلس شورای ملی. عضو هیات مؤسس حزب توده در ۷ مهر ۱۳۲۰.

۷. اعلم، مظفر (سردار انتصار)

مظفر اعلم فرزند علی اکبر در حدود سال ۱۲۶۴ ش. به دنیا آمد. در آغاز جوانی وارد امور انتظامی و سپاهگیری شد. پس از فتح تهران معاون یغرم خان گردید. در ۱۳۰۶ حکمران خلیج فارس بود و در ۱۳۰۹ با حفظ سمت به حکومت فارس منصوب شد. در سال ۱۳۱۱ با عنوان فرماندار کل آذربایجان غربی به آنجا رفت. از ۱۴ اسفند ۱۳۱۳ رئیس اداره کل صنعت در کابینه فروغی بود. از ۱۳ آذر ۱۳۱۴ رئیس اداره کل تجارت در کابینه جم. از اسفند ۱۳۱۵ تا مرداد ۱۳۱۷ سفیر ایران در عراق. از ۲۷ تیر ۱۳۱۷ تا ۱۲ آبان ۱۳۱۹ وزیر امور خارجه در کابینه‌های جم، متین دفتری و علی منصور. از ۲۰ آبان ۱۳۱۹ استاندار استان چهارم (رضائیه) و از مرداد ۱۳۲۲ تا شهریور ۱۳۲۲ سفیر کبیر ایران در عراق.

۸. افشار، رضا

میرزا رضا افشار فرزند میرزا شفیق در حدود سال ۱۲۶۶ ش. در ارومیه متولد گردید در

جوانی به خدمت وزارت مالیه درآمد. در دوره‌های پنجم، ششم و هفتم نماینده ارومیه و در دوره هیجدهم نماینده تبریز در مجلس شورای ملی بود. در ۵ آذر ۱۳۰۴ به مجلس موسسان راه یافت. در ۱۳۰۷ حکمران گیلان. در ۱۳۱۰ حکمران کرمان. از ۱۰ اسفند ۱۳۱۰ تا ۲۸ تیر ۱۳۱۱ وزیر طرق و شوارع در کابینه مهدیقلی هدایت و در ۱۳۱۱ استاندار اصفهان.

۹. امیراعلم، امیرخان

امیرخان امیراعلم فرزند علی اکبر معتمدالوزراء، (۱۳۴۰-۱۲۵۵ ش.) در سال ۱۲۹۶ به ریاست شورای حفظ الصحه انتخاب شد. از ۱۶ مرداد ۱۲۹۷ تا ۱۲ تیر ۱۲۹۹ وزیر فوائد عامه و تجارت در کابینه وثوق الدوله، ۱۶ مهر ۱۳۰۰ تا ۱ بهمن ۱۳۰۰ وزیر معارف در کابینه قوام السلطنه، ۳۰ آبان ۱۳۲۷ تا ۱۶ اسفند ۱۳۲۸ وزیر بهداری در کابینه ساعد، وکیل مجلس در دوره‌های دوم از تهران، چهارم و پنجم از مشهد، هفتم از درگز، هشتم و نهم از شاهرود و در دوره‌های یک، دو و سه نماینده تهران در مجلس سنا و مدتی نیز از بهمن ۱۳۲۱ سردبیر مجله دانشکده پزشکی بود.

۱۰. امیر خسروی، سرتیپ رضاقلی

از ۱ اردیبهشت ۱۳۰۴ ش. رئیس بانک بهلوی. ۲۰ اسفند ۱۳۱۲ ش. ریاست بانک ملی ایران. از ۲۰ آبان ۱۳۱۸ تا ۹ تیر ۱۳۱۹ وزیر دارایی در کابینه متین دفتری و پس از آن تا ۲۸ اردیبهشت ۱۳۲۰ وزیر دارایی در کابینه علی منصور.

۱۱. امیرطهماسبی، امیرلشکر عبدالله

عبدالله امیرطهماسبی فرزند محمدحسن از افسران قدیم قزاق، مدتی رئیس گارد مخصوص احمدشاه بود. پس از کودتای ۱۲۹۹ ش تا ۲۱ بهمن ۱۳۰۱ حاکم آذربایجان. از ۸ اردیبهشت

۱۳۰۳ تا ۲۲ خرداد ۱۳۰۴ فرمانده لشکر آذربایجان. از ۱۴ تیر ۱۳۰۴ حاکم نظامی تهران. از ۱۸ مرداد ۱۳۰۴ معاونت وزارت جنگ. ۲۹ آذر ۱۳۰۴ ش. وزیر جنگ در کابینه محمدعلی فروغی. در ۱۱ آبان ۱۳۰۶ تا ۱۵ فروردین ۱۳۰۷ وزیر فوائد عامه و تجارت در کابینه مهدیقلی هدایت.

۱۲. امیرفضلی، سرلشکر اسماعیل

در سال ۱۲۵۳ ش. در ایروان به دنیا آمد. در سال ۱۲۷۸ ش. به عضویت بریگارد قزاق درآمد. پس از کودتای ۱۲۹۹ ش. به درجه سرلشکری رسید. از ۲۱ بهمن ۱۳۰۱ تا ۱۳۰۳ فرماندار نظامی آذربایجان شد. در سال ۱۳۰۵ فرماندار نظامی خوزستان. ۱۳۰۶ رئیس بازرسی امور مالی ارتش. از ۲۵ فروردین ۱۳۱۵ تا ۲۰ آبان ۱۳۱۸ کفیل وزارت جنگ در کابینه محمود جم.

۱۳. امین، مهندس محمدحسین

از ۱۳ آذر ۱۳۱۴ تا ۴ اسفند ۱۳۱۴ ش. رئیس اداره کل صنعت در کابینه محمود جم.

۱۴. انصاری، علیقلی (مشاور المالک)

فرزند میرزا حسن نایب‌الوزاره، (۱۳۱۹-۱۲۴۹ ش) از ۱۲۶۷ ش. وارد خدمات دولتی شد. مشاغل او عبارت است از: مشی‌گری تحریرات عثمانی در وزارت خارجه. در ۱۲۶۹ نیابت کنسولگری حاج طرخان. ۱۲۷۲ مترجم وزارت خارجه و مدیر تحریرات اداره دول غیرهمجوار. در ۱۲۷۷ ریاست تذکرة خراسان. در ۱۲۸۰ ریاست اداره تفتیش تذکرة خراسان و حدود افغانستان. از ۱۲۸۴ تا ۱۲۸۷ کاردار ایران در روسیه. در ۱۵ خرداد ۱۲۹۲ جانشین وزیر امور خارجه (وثوق الدوله). از ۳ دی ۱۲۹۴ تا اسفند ۱۲۹۴ وزیر امور خارجه در کابینه عبدالحسین فرمانفرما. از ۷ شهریور ۱۲۹۵ تا ۱۸ آبان ۱۲۹۶ وزیر مالیه در کابینه

وثوق الدوله. در ۲۷ دی ۱۲۹۶ وزیر امور خارجه در کابینه مستوفی الممالک. ۱۰ اردیبهشت ۱۲۹۷ در کابینه مصصام السلطنه و از ۱۵ مرداد ۱۲۹۷ در کابینه وثوق الدوله. از ۸ اسفند ۱۲۹۹ تا تیر ۱۳۰۵. سفیر ایران در شوروی. از ۱۶ خرداد ۱۳۰۵ وزیر امور خارجه در کابینه مستوفی الممالک. از ۱۰ خرداد ۱۳۰۶ تا اردیبهشت ۱۳۰۷ وزیر امور خارجه در کابینه مخبر السلطنه. از ۱۲ تیر ۱۳۰۷ تا اسفند ۱۳۰۹ سفیر ایران در شوروی و از ۱۷ تیر ۱۳۱۰ تا دی ۱۳۱۱ وزیر مختار ایران در انگلیس.

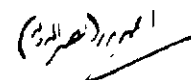
۱۵. انصاری، سرلشکر (امیراقتدار) محمود

در ۴ خرداد ۱۳۰۰ ش. به حکومت اصفهان رسید. در ۱۵ مهر ۱۳۰۱ رئیس حکومت نظامی تهران. ۲۴ فروردین ۱۳۰۳ وزیر پست و تلگراف و از ۷ شهریور ۱۳۰۳ تا ۲۸ دی ۱۳۰۳ وزیر داخله در کابینه سردار سپه.

۱۶. بختیار، جعفر قلی (سردار اسعد)

جعفر قلی فرزند حاجی علی قلی خان سردار اسعد. (۱۳۱۳-۱۲۸۵ ش) در سال ۱۲۹۹ ش. حاکم کرمان و چندی بعد حاکم خراسان شد. در ۷ شهریور ۱۳۰۳ وزیر پست و تلگراف در کابینه سردار سپه. در ۲۹ آذر ۱۳۰۴ وزیر پست و تلگراف در کابینه فروغی. ۱۱ خرداد ۱۳۰۶ تا ۲۹ فروردین ۱۳۱۲ وزیر جنگ در کابینه های مخبر السلطنه (مهدی قلی هدایت) و در کابینه فروغی (از ۲۹ فروردین ۱۳۱۲ تا ۲۶ آبان ۱۳۱۲).

۱۷. بدر، احمد (نصیرالدوله)

احمد بدر فرزند میرزا عبدالوهاب خان آصف الدوله شیرازی (۱۳۰۹-۱۲۴۹ ش). مدتی

منشی دربار ناصرالدین شاه بود و پس از مرگ وی در وزارت امور خارجه مشغول خدمت شد. از ۱۲۷۵ ش تا ۱۲۸۶ سفیر ایران در بلژیک و از ۱۶ مرداد ۱۲۹۷ تا ۱۲ تیر ۱۲۹۹ وزیر معارف در کابینه وثوق الدوله. از ۱۱ تیر ۱۳۰۵ تا ۲۴ شهریور ۱۳۰۵ وزیر معارف در کابینه مستوفی الممالک. نماینده سیرجان در دوره ششم مجلس شورای ملی.

۱۸. بدر، محمود

در ۱۳ اردیبهشت ۱۳۱۵ ش. معاون وزارت مالیه. ۲۵ بهمن ۱۳۱۵ کفیل و از ۱ مهر ۱۳۱۶ تا ۴ آبان ۱۳۱۸ وزیر مالیه در کابینه محمود جم. ۱۸ اسفند ۱۳۲۰ تا ۱۸ مرداد ۱۳۲۱ وزیر دارایی و از ۲۸ دی ۱۳۲۱ وزیر بازرگانی و پیشه و هنر در کابینه علی سهیلی. ۲۲ خرداد ۱۳۲۴ تا ۱۲ آبان ۱۳۲۴ وزیر دارایی در کابینه محسن صدر.

۱۹. بوذرجمهری، سرلشکر کریم

در سال ۱۲۶۵ ش متولد. در سال ۱۲۷۸ ش وارد خدمت نظام شد. در ۱۲۹۹ به ریاست زندان قزاقخانه و در سال ۱۳۰۴ به کفالت بلدیۀ تهران منصوب شد. در ۱۳۰۷ فرمانده تیپ اول ساخلوی لشکر مرکز. از ۱۰ شهریور ۱۳۰۸ تا ۱۵ خرداد ۱۳۰۹ وزیر فوائد عامه و تجارت در کابینه مخبر السلطنه. و از ۱۵ خرداد ۱۳۰۹ رئیس بلدیۀ تهران و فرمانده ساخلوی مرکز.

۲۰. بهرامی، فرج الله (دبیر اعظم)

در سال ۱۲۶۲ ش. متولد شد. پس از کودتای ۱۲۹۹ ش ریاست کابینه وزارت جنگ. نماینده دوره پنجم تبریز در مجلس شورای ملی. از ۲۸ آذر ۱۳۰۴ رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی. در ۶ فروردین ۱۳۱۱ وزیر پست و تلگراف در کابینه مخبر السلطنه. از ۲۹ فروردین ۱۳۱۲ تا ۲۶ شهریور ۱۳۱۲ وزیر پست و تلگراف در کابینه محمد علی فروغی. از ۱۸ اسفند ۱۳۲۰ تا ۱۸

مرداد ۱۳۲۱ وزیر پست و تلگراف در کابینه علی سهیلی. ۱ بهمن ۱۳۲۱ تا ۲۸ بهمن ۱۳۲۱ وزیر کشور در کابینه قوام السلطنه.

۲۱. بهمن، علی اکبر

فرزند ضیاء السلطان. از سال ۱۲۹۷ تا ۱۳۰۱ ش. وزیر مختار ایران در رومانی. از آبان ۱۳۰۵ تا اردیبهشت ۱۳۱۲ سفیر ایران در بلژیک. از ۲۶ شهریور ۱۳۱۲ تا ۱۴ اسفند ۱۳۱۳ رئیس کل تجارت در کابینه فروغی. از ۱۷ بهمن ۱۳۱۷ تا اسفند ۱۳۲۰ سفیر ایران در مصر.

۲۲. بیات، مرتضی قلی (سهام السلطان)

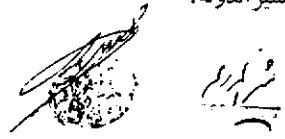
مرتضی قلی فرزند حاج عباس قلی خان سهام الملک عراقی (اراکی). (۱۳۳۶-۱۲۶۶ ش). از دوره چهارم تا آخر دوره سیزدهم نماینده اراک در مجلس شورای ملی. در ۱۳۰۴ نایب رئیس مجلس موسسان. از ۲۹ آذر ۱۳۰۴ تا ۲۴ شهریور ۱۳۰۵ وزیر مالیه در کابینه فروغی. از ۶ اردیبهشت ۱۳۲۲ تا ۲۳ آذر ۱۳۲۱ وزیر مالیه در کابینه علی سهیلی. از ۷ فروردین ۱۳۲۳ وزیر مشاور در کابینه ساعد. از ۴ آذر ۱۳۲۳ تا ۲۸ فروردین ۱۳۲۴ نخست وزیر. از ۱ آذر ۱۳۲۴ تا ۲۲ آذر ۱۳۲۴ استنادار آذربایجان. از ۲۵ بهمن ۱۳۲۴ تا ۱۰ مرداد ۱۳۲۵ وزیر دارایی در کابینه قوام السلطنه. از ۳ اردیبهشت ۱۳۲۸ تا ۳۰ آذر ۱۳۳۱ نایب رئیس مجلس موسسان و سنا.

۲۳. بیات، مصطفی قلی (مصصام الملک)

مصطفی قلی فرزند عباس قلی خان سهام الملک عراقی (اراکی). (۱۳۱۶-۱۲۸۸ ش). در ۱۷ فروردین ۱۳۰۹ ش به معاونت وزارت اقتصاد منصوب شد و از ۱۳۰۴ تا ۱۳۰۹ معاون اداره کل فلاح و صناعت بود. در ۲۶ شهریور ۱۳۱۲ رئیس اداره کل فلاح و صناعت در کابینه فروغی. از ۱۱ آذر ۱۳۱۴ رئیس اداره کل فلاح در کابینه جم.

عامه و تجارت در کابینه میرزا حسن خان مشیرالدوله. از ۳ بهمن ۱۳۰۰ تا ۱ اردیبهشت ۱۳۰۱ وزیر پست و تلگراف در کابینه مشیرالدوله. از ۲۴ خرداد ۱۳۰۲ تا ۱ آبان ۱۳۰۲ کفیل وزارت داخله در کابینه مشیرالدوله.

۲۷. پیرنیا، حسن (مشیرالملک - مشیرالدوله)

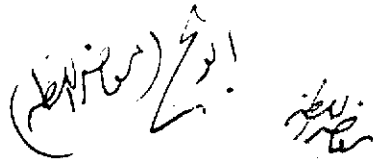
حسن فرزند نصرالله خان مشیرالدوله نائینی، (۱۳۱۴-۱۲۵۰ ش.) در سال ۱۲۹۷ ش. منشی پدرش در وزارت امور خارجه شد و در نیمه شعبان همان سال، ۱۲۹۷ مدرسه علوم سیاسی را تأسیس کرد. از ۱۲۸۰ تا ۱۲۸۴ ش. سفیر ایران در امپراطوری روسیه. در ۱۶ شهریور ۱۲۸۶ وزیر عدلیه در کابینه مشیرالسلطنه. از ۴ آبان ۱۲۸۶ تا اردیبهشت ۱۲۸۷ وزیر امور خارجه در کابینه‌های ناصرالملک و نظام السلطنه مافی. از ۱۷ خرداد ۱۲۸۷ تا ۳۱ تیر ۱۲۸۷ وزیر علوم در کابینه مشیرالسلطنه. از ۱۲ اردیبهشت ۱۲۸۸ تا ۵ تیر ۱۲۸۸ وزیر عدلیه در کابینه ناصرالملک. در ۱۲۸۸ وزیر عدلیه در کابینه سپهدار اعظم. از ۳۱ اردیبهشت ۱۲۸۹ تا ۲ مرداد ۱۲۸۹ وزیر تجارت در کابینه سپهدار اعظم. از ۲۰ اسفند ۱۲۸۹ تا ۲۷ تیر ۱۲۹۰ وزیر عدلیه و از ۲۷ تیر ۱۲۹۰ تا ۳ مرداد ۱۲۹۰ وزیر پست و تلگراف در کابینه سپهدار اعظم و از ۳ مرداد ۱۲۹۰ وزیر عدلیه و از ۶ آذر ۱۲۹۰ وزیر علوم در کابینه صمصام السلطنه. از ۲۸ دی ۱۲۹۱ تا ۱۰ اردیبهشت ۱۲۹۱ وزیر علوم در کابینه علاء السلطنه. در ۲۳ اسفند ۱۲۹۳ به مدت دو ماه رئیس الوزراء. از ۱۵ خرداد ۱۲۹۶ تا ۳۰ آبان ۱۲۹۶ وزیر جنگ در کابینه علاء السلطنه و از آن پس تا ۲۷ دی ۱۲۹۶ وزیر جنگ در کابینه عین الدوله و تا ۱۳ دی ۱۲۹۶ وزیر جنگ در کابینه مستوفی المعالک. از ۱۳ دی ۱۲۹۶ تا ۱۰ اردیبهشت ۱۲۹۷ و از ۱۲ تیر ۱۲۹۹ تا ۳ آبان ۱۲۹۹ و از ۳ بهمن ۱۳۰۰ تا ۱۸ اردیبهشت ۱۳۰۱ و همچنین از ۲۴ خرداد ۱۳۰۲ تا ۳۰ مهر ۱۳۰۲ رئیس الوزراء. وی همچنین نماینده دوره دوم از استرآباد و چهارم و پنجم از تهران در مجلس شورای ملی بود.

۲۸. پهلوی، رضا (سردار سپه)

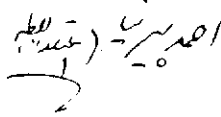
۲۴. پاکروان، فتح الله

از ۲۹ آبان ۱۳۰۷ ش. کفیل وزارت امور خارجه در کابینه مهدقلی هدایت بود و از فروردین ۱۳۰۸ تا دی ۱۳۰۹ ش. وزیر مختار ایران در ایتالیا. از اسفند ۱۳۰۹ تا اسفند ۱۳۱۲ سفیر ایران در شوروی و سپس استاندار خراسان شد. و از تیر ۱۳۲۵ تا مهر ۱۳۲۸ سفیر ایران در ایتالیا.

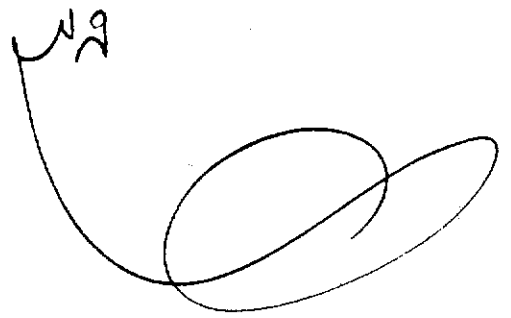
۲۵. پیرنیا، ابوالحسن (معاذ السلطنه)

ابوالحسن فرزند محمدباقر نائینی (۱۳۱۸-۱۲۴۸ ش.) در آغاز به سال ۱۲۷۳ ش. به عنوان کارگزار آذربایجان انتخاب شد. در سال ۱۲۷۵ رئیس تنظیم دفتر عتیق وزارت امور خارجه و در سال ۱۲۸۰ رئیس دفتر جنرال قونسولگری تفلیس و بادکوبه شد. در جریان مشروطه جزو کمیته انقلاب بود. از ۱۲۸۵ تا ۱۲۸۷ نماینده اولین دوره مجلس شورای ملی. در دوره استبداد محمدعلی شاه به اروپا رفت و روزنامه صوراسرافیل را ابتداء در پاریس و سپس در سویس منتشر کرد. در ۱۲۸۸ همراه علی اکبر دهخدا به اسلامبول رفت و به انجمن سعادت پیوست. پس از فتح تهران در ۲۳ تیر ۱۲۸۸ به ایران آمد و از طرف مردم گیلان به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد. وی از ۸ مرداد ۱۲۹۰ تا ۱۵ خرداد ۱۲۹۱ وزیر پست و تلگراف در کابینه نجفقلی خان بختیاری صمصام السلطنه بود. در سال ۱۲۹۶ به حکومت یزد منصوب شد و از ۶ آبان ۱۳۰۲ تا ۷ شهریور ۱۳۰۳ وزیر عدلیه در کابینه سردار سپه بود. وی در دوره‌های ۵، ۸ و ۹ از نائین به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد. در ۲۲ مرداد ۱۳۰۸ به استانداری ایالت کرمان و از ۲۹ دی ۱۳۱۶ به استانداری فارس انتخاب گردید.

۲۶. پیرنیا، احمد (اعتلاء السلطنه)

از ۱۲ تیر ۱۲۹۹ تا ۵ آبان ۱۲۹۹ ش. وزیر فوائد

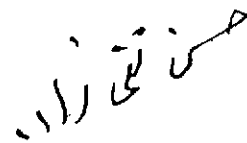
۲۹. تاجبخش، سرتیپ مهدیقلی

از ۹ مهر ۱۳۱۷ ش. کفیل اداره کل کشاورزی و از ۵ آبان ۱۳۱۸ تا ۱۸ آذر ۱۳۱۸ رئیس اداره کل کشاورزی در کابینه متین دفتری.

۳۰. تدین، سید محمد

سید محمد فرزند سید محمد تقی روضه خوان، (۱۳۳۰-۱۲۶۰ ش.) نماینده دوره ۴ از تهران و ۵ و ۶ از بیرجند و قاینات در مجلس شورای ملی بود و در دوره پنجم ریاست مجلس را بر عهده داشت. از ۱۸ بهمن ۱۳۰۵ وزیر معارف در کابینه حسن مستوفی. از ۱۱ خرداد ۱۳۰۶ تا ۱۷ دی ۱۳۰۶ وزیر معارف در کابینه مهدیقلی هدایت. از ۱۶ آذر ۱۳۲۰ وزیر معارف در کابینه فروغی. در ۲۸ بهمن ۱۳۲۰ وزیر مشاور در کابینه علی سهیلی. در ۲۰ فروردین ۱۳۲۱ رئیس دانشکده ادبیات. از ۱۳ اسفند ۱۳۲۱ وزیر خواروبار و از ۱۲ شهریور ۱۳۲۲ وزیر کشور در کابینه سهیلی.

۳۱. تقی زاده، سید حسن

سید حسن فرزند سید تقی، (۱۳۴۸-۱۲۵۷) نماینده دوره های ۱، ۲، ۳ و ۱۵ از تبریز و دوره های ۴، ۵، ۶ از تهران در مجلس شورای ملی. نماینده تبریز در دوره های ۱، ۲، ۳ و ۴ در مجلس سنا. در سال ۱۳۰۷ والی خراسان. از شهریور ۱۳۰۸ تا فروردین ۱۳۱۰ وزیر مختار ایران در لندن. از ۱۵ مرداد ۱۳۰۹ تا ۲۶ شهریور ۱۳۱۲ وزیر مالیه در کابینه مهدیقلی هدایت. از دی ۱۳۱۲ تا مرداد ۱۳۱۳ وزیر مختار ایران در فرانسه. از دی ۱۳۱۵ تا آبان ۱۳۲۰ استاد زبان فارسی در دانشگاه کمبریج. از آذر ۱۳۲۰ تا تیر ۱۳۲۶ وزیر مختار و سفیر ایران در انگلیس.

تیمورتاش

۳۲. تیمورتاش، عبدالحسین (سردار معظم خراسانی)

عبدالحسین فرزند کریم خان نردینی، (۱۳۱۱-۱۲۵۸ ش) در آغاز چند ماهی در دفتر وزارت امور خارجه سمت مترجمی داشت. در سال ۱۲۹۱ رئیس نظام خراسان. نماینده دوره سوم مجلس شورای ملی از قوچان. دوره چهارم از قاینات و دوره های پنجم، ششم، هفتم و هشتم و نهم از نیشابور. در سال ۱۲۹۸ حکمران گیلان. از ۳ بهمن ۱۳۰۰ تا اول اردیبهشت ۱۳۰۱ وزیر عدلیه در کابینه مشیرالدوله. در ۲۷ خرداد ۱۳۰۱ حکمران کرمان و از ۷ شهریور ۱۳۰۳ تا زمان تاجگذاری رضاشاه وزیر فوائد عامه و تجارت در کابینه سردار سپه. از زمان تاجگذاری رضاشاه تا ۳ دی ۱۳۱۱ وزیر دربار.

پانویس ها:

۱. بامداد، مهدی، شرح حال رجال ایران در قرن ۱۲، ۱۳، ۱۴ هجری، انتشارات کتابفروشی زوار- جلد ۱ تا ۶.
۲. ضرغام بروجنی، دولت های عصر مشروطیت، تهران، انتشارات مجلس شورای ملی ۱۳۵۰ ش.
۳. هدایت، مهدیقلی (مخبر السلطنه)، طلوع مشروطیت، به کوشش امیر اسماعیلی، تهران ۱۳۶۳، انتشارات جام.
۴. ملک الشعراء بهار، تاریخ مختصر احزاب سیاسی، ج ۱ و ۲، تهران، انتشارات امیر کبیر.
۵. عبدالله پور، احمد، وزرای معارف ایران، تهران ۱۳۶۹، ناشر مولف.
۶. فرهنگ قهرمانی، عطاء الله، اسامی نمایندگان مجلس شورای ملی از آغاز مشروطیت تا دوره ۲۴ قانونگذاری و نمایندگان مجلس سنا در هفت دوره تقنینیه از ۲۵۰۸ تا ۲۵۲۶ شاهنشاهی، تهران خرداد ۲۵۲۶، انتشارات مجلس شورای ملی.
۷. ممتحن الدوله شقاقی، میرزا مهدی خان، رجال وزارت خارجه در عصر ناصری و مظفری، به کوشش ایرج افشار، تهران ۱۳۶۵، انتشارات اساطیر.
۸. مرسلوند، حسن، زندگینامه رجال و مشاهیر ایران از ۱۲۹۹ تا ۱۳۲۰ ش، ج ۱ و ۲، تهران ۱۳۶۹، انتشارات الهام.
۹. عباسی، محمدرضا و طبرانی، بهروز، خاطرات نصرالله

- انتظام (شهریور ۱۳۲۰ از دیدگاه دربار)، تهران ۱۳۷۱، انتشارات سازمان اسناد ملی ایران.
۱۰. شمیم، علی اصغر، ایران در دوره سلطنت قاجار، چاپ دوم، تهران ۱۳۷۰، انتشارات علمی.
  ۱۱. جورج، پ. چرجیل، فرهنگ رجال قاجار، ترجمه غلامحسین میرزا صالح، تهران ۱۳۶۹، انتشارات زرین.
  ۱۲. اسکندری، ایرج، خاطرات سیاسی، به کوشش علی دهباشی، چاپ دوم، تهران ۱۳۶۸، انتشارات علمی.
  ۱۳. صفایی، ابراهیم، رهبران مشروطه، دوره دوم، تهران ۱۳۴۶، انتشارات جاویدان علمی.
  ۱۴. یکتایی، مجید، تاریخ داریایی ایران و گمرکات و انحصارات، تهران ۱۳۴۰، انتشارات پیروز.
  ۱۵. وزارت امور خارجه، سیاست گزاران و رجال سیاسی در روابط خارجی ایران، تهران ۱۳۶۹، انتشارات دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی.
  ۱۶. معتضد، خسرو، پلیس سیاسی (عصر بیست ساله)، چاپ دوم، تهران ۱۳۶۹، انتشارات جازاده.
  ۱۷. سیفی فمی نقرشی، مرتضی، پلیس خفیه ایران، چاپ دوم، تهران ۱۳۶۸، انتشارات ققنوس.
  ۱۸. عاقلی باقر، تیمورتاش در صحنه سیاست ایران، تهران ۱۳۷۱، انتشارات جاویدان.
  ۱۹. مجله خاطرات وحید شماره های اول، پنجم، هفتم و هشتم.
  ۲۰. کاتوزیان، دکتر محمد علی، اقتصاد سیاسی ایران از مشروطیت تا سقوط رضاشاه، ترجمه محمدرضا نفیسی، تهران ۱۳۶۶، انتشارات پایروسی.
  ۲۱. مکی، حسین، تاریخ بیست ساله ایران، جلد ۱ تا ۸، تهران، انتشارات بنگاه ترجمه و نشر کتاب و نشر ناشر.
  ۲۲. عاقلی، باقر، روز شمار تاریخ ایران از مشروطه تا انقلاب اسلامی، تهران ۱۳۶۹، نشر گفتار.

شماره مسلسل اداره زندان شهرستان باقی

نام
نویسنده:

نام پدر

تاریخ ..... ماه ۱۳۲۲

بهدار تاریخ مرتب در سال روز، بکلیت در بند زکات و زندان
با همه مملکت از وضع و ادوار و درین جهت به پیش اتمام
نام داران و بندهای این مملکت و درین جهت هر آنچه
خبر از آن بر عظیم ارباب و بندگان و کدره بندهای

۱۳۲۲ م بر پایه انقضا

در این مملکت به بندهای این مملکت و درین جهت
و در این مملکت و درین جهت به پیش اتمام
نام داران و بندهای این مملکت و درین جهت هر آنچه
خبر از آن بر عظیم ارباب و بندگان و کدره بندهای

بهره ایلات نمانند
بهره ایلات نمانند

اداره زندان شهرستان باقی

نام
نویسنده:

نام پدر

تاریخ ..... ماه ۱۳۲۵

جناب آقای سرشناس و درجه اولی
روزه خاطر و درین جهت به پیش اتمام
نام داران و بندهای این مملکت و درین جهت هر آنچه
خبر از آن بر عظیم ارباب و بندگان و کدره بندهای

۱۳۲۵ م بر پایه انقضا

در این مملکت به بندهای این مملکت و درین جهت
و در این مملکت و درین جهت به پیش اتمام
نام داران و بندهای این مملکت و درین جهت هر آنچه
خبر از آن بر عظیم ارباب و بندگان و کدره بندهای

بهره ایلات نمانند
بهره ایلات نمانند

شماره مسلسل

نام
نویسنده:

نام پدر

تاریخ ..... ماه ۱۳۲۵

جناب آقای سرشناس و درجه اولی
روزه خاطر و درین جهت به پیش اتمام
نام داران و بندهای این مملکت و درین جهت هر آنچه
خبر از آن بر عظیم ارباب و بندگان و کدره بندهای

۱۳۲۵ م بر پایه انقضا

در این مملکت به بندهای این مملکت و درین جهت
و در این مملکت و درین جهت به پیش اتمام
نام داران و بندهای این مملکت و درین جهت هر آنچه
خبر از آن بر عظیم ارباب و بندگان و کدره بندهای

بهره ایلات نمانند
بهره ایلات نمانند

کتابخانه عمومی
 تاریخ ۱۳۰۸
 ریاست وزراء

وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 اداره معارف
 تاریخ ۱۳۰۸

۱^o Terrain ad hocach' pour l'installation
 dans l'enceinte de la G. G. ' à hauteur
 de 1250 metres carrés pour 50
 étudiants. soit 25 metres par
 étudiante.

۲^o Le prix le revient de la
 construction peut varier suivant
 la nature du sol qui se trouve
 variable et nécessite souvent,
 par l'ancienne courbe de hauteur
 consolidations. Il y a lieu de
 compter 8000 francs par chambre

3 La construction devrait
 durer 12 à 15 mois. Les paiements
 4. sont généralement en pour

تاریخ ۲۱ اکتبر ۱۳۰۸
 شماره ۲۳۹

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

تعمیرات معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه
 تاریخ ۱۳۰۸

وزارت جنگ

اداره دفتر نظامی

دائرة (۴)

نمره ۲۴۳۴۴ / ۱۰۶۷۲

بتاریخ ۱۳ / ۱۱ / ۱۳۱۵

ضمیمه

ریاست وزرا

پیرونامه شماره ۳۱۶۶۴ / ۳۰ / ۱۰ / ۱۵ وزارت مالیه فرستاده به هیئت

وزرا معروض میدارد چون طبق نامه شماره ۱۳۶ - ۱۸ / ۳ / ۱۵ حسب الامر

مطاع مبارک ملوکانه مقرر است که قصر فیلیه متعلق به حرم را امن یا یکی

از ادارات ارتش تصرف و محافظت نمایند لذا دستور زین هم یکنفر (۳)

خوزستان و اداره امنیه فرستاده شد و است ایجاب که طبق ما حقوق الذکر

وزارت مالیه محل مزبور برای گمرک محل در نظر گرفته شده است و است مقسود

فرمائید در صورت موافقت بانظریه وزارت مالیه مراتب را مستقیماً

عرض پیشناه شاهانه رسانید و نتیجه را ابلاغ فرمائید -

فیل وزارت جنگ

سید شکر نظامی

۱۵۸۱۹

بابت لیس

۱۵ / ۱۱ / ۱۵

فوری مستمک ۱۵

۱۵۸۵۵

Handwritten notes and signatures in the bottom left corner, including names like 'سید شکر نظامی' and various dates and initials.

وزارت جنگ

تاریخ ۱۱ - فروری - ۱۳۰۷

ضمیمہ

ادارہ

دائرہ

نمبر ۱۸۰۶۴

فروری

سید محمد سعید صاحب
برائے عظیم پور
پورٹ

مسدود سارک سنگان محکمہ برقیہ میں سہ ماہی پرورد خانہ ۱۵۰۰
سیدار کہ بودہ بہر قسطن ۱۳۰۸ فیج پرورد خانہ میں کھد شہت پرورد

سیدان فیج ذفر خواہ بود

۹۸۰۰۰۰۰۰ - برقیہ

۱۹۰۰۰۰۰۰ -

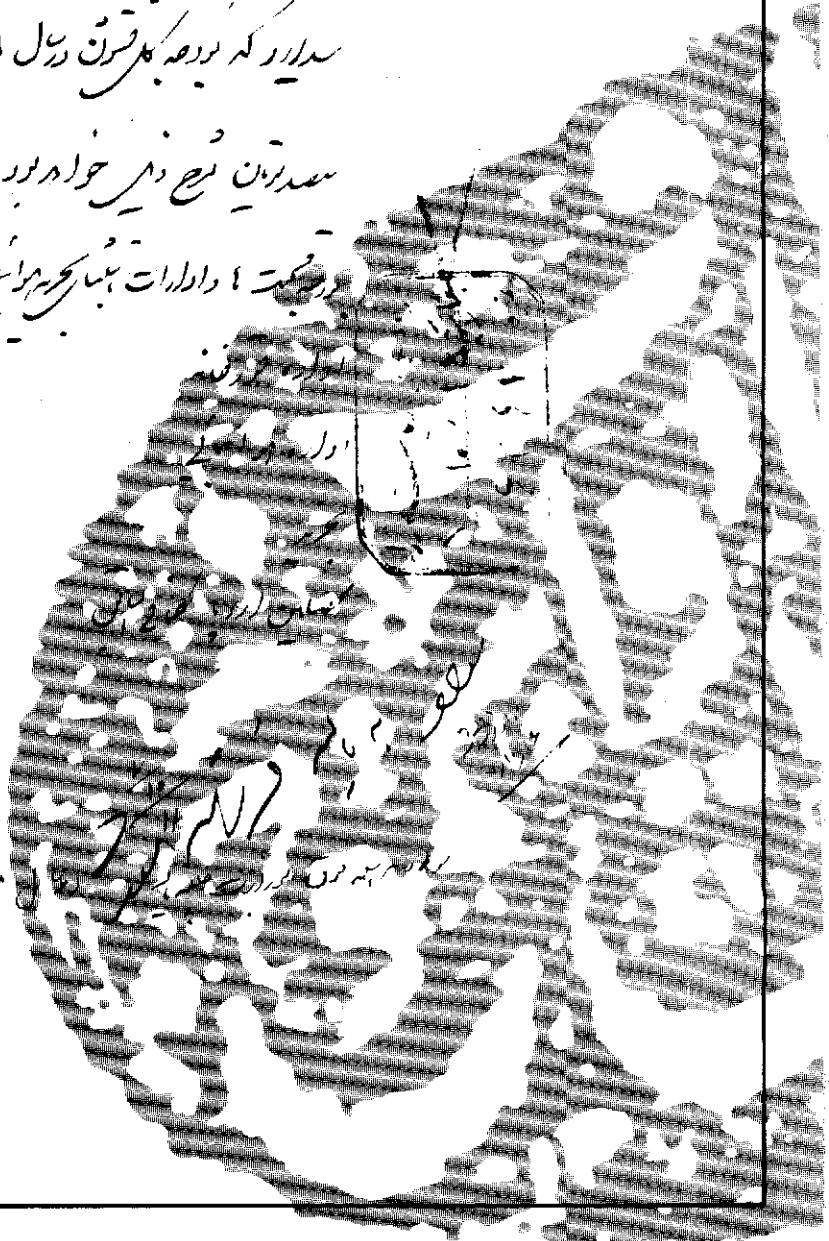
۴۰۰۰۰۰۰۰ -

۲۰۰۰۰۰۰۰ -

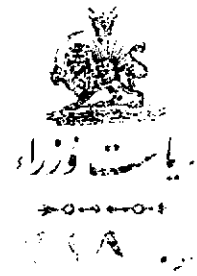
۵۷۲۰۰۰۰ -

۱۲۳۶۷۲۰۰۰ -

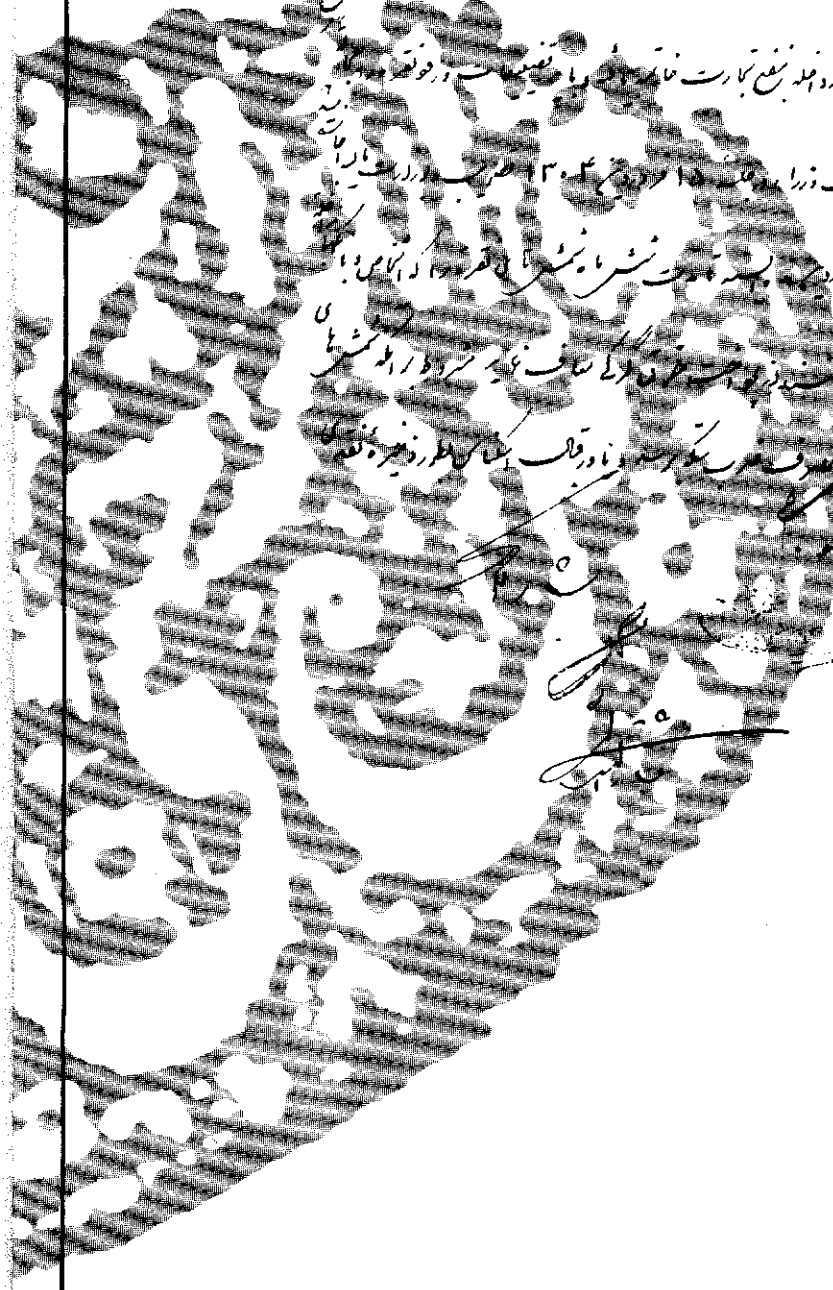
مجمع
وزیر جنگ
مجمع

بنام ریخ ..... مریج هر زرد و مسریند ۱۳۰
ضمیمه

نظر اینکه دارو فوقی نشر تقریر بر علیه ملکیت حق انحصار سر دولت است و از طرف
برجه نشر تقریر در دینچه بفتح تجارت خانه دارو با کیفیت است و در وقت
نموده است وزارت دارو در ۱۵ اردیبهشت ۱۳۰۴ مطابق در وقت
که در وقت فروردین ۱۳۰۴ به استیضاح نشر نامه نشر تقریر در این باب
مقتضی دارو است که در وقت نشر تقریر در این باب
تقریر در وقت نشر تقریر در این باب
نگاه داشته شود

اداره کل صناعت و فلاحت

دائرة .....
نومبر ۲۹.۹.۲۰ / ۱۳۱۲
تاریخ ۱۷ / ۱۱ / ۱۳۱۲
شماره ۷۵۴۸

محمد داور

لغاه سنخ ریاست جسد دربار مطلق

مقدور است که در این مورد و همچنین در سایر موارد که در این خصوص

برای (۷) قرار داده شده و این امر در این خصوص

۱۱ - ۶ - برای قافله و انباری که در این خصوص

گفته شده از طرف وزارت معادن و فلزات

گفته است از طرف وزارت معادن و فلزات

تولید و فروش در این مورد و در این خصوص

از طرف وزارت معادن و فلزات

بسیار دقت نمودند و در این خصوص

مقرر است که در این مورد و در این خصوص

تعمیرات در این مورد و در این خصوص

مقرر است که در این مورد و در این خصوص

مقرر است که در این مورد و در این خصوص

مقرر است که در این مورد و در این خصوص

مقرر است که در این مورد و در این خصوص

۱۹
۷۵۴۸

ریاست وزراء

تاریخ ۲۶/۷/۱۳۰۷
نمبر ۴۲۸۵
مینه

ظرف بشماره ۷۷۰۸/۷۱۱۸ مورخه ۱۰/۷/۱۳۰۷ وزارت میندرت

دستورات دفریور نامہ بجات دندور در حصہ ۲۶ شہر ۱۳۰۷

کہ بجات فاکل راہ شدہ۔۔۔ قوجان۔۔۔ پنج کراں۔۔۔ سرحد کستان

شورہ شومسج بہررتوان دہمین بجات مسکی درخان بنسبہ فرقی

بجات بہررتوان دیکر کہ صحتان وہ بہررتوان می شود ہر دن رعایت

بجات کونکی نظر بستان بوجب تاخیر نگردد تا بجا حسین

شورہ کہ دہمین بجات برحق بودہ قرار داد تنظیم شدہ انجام دتور گزشتہ

جدد

Handwritten signatures and stamps, including a circular official seal with text in Urdu.